

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ อาคารใหม่สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

วันนี้รู้สึกดีใจที่ได้พบคณะผู้ร่วมปฏิบัติงานโครงการที่ทำกันมา จริง ๆ ต้องเรียกว่า เกือบ ๔๐ ปี หรือ ๓๐ กว่าก็ได้ทั้งสองอย่าง งานต่างๆ เมื่อเริ่มต้นกับปัจจุบันมีแตกต่างกันบ้าง แต่หลักใหญ่ ๆ เหมือนกัน เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย เริ่มต้นด้วยงานโภชนาการ ซึ่งไม่ได้เป็นการเอาอาหารไปให้นักเรียนเท่านั้น แต่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเพาะปลูกทำการเกษตรด้วย จึงเรียกว่า เกษตรเพื่ออาหารกลางวัน จริง ๆ แล้วในส่วนแรกเป็นส่วนเรื่องของสุขภาพอนามัย เรื่องอาหารนั้น แต่เดิมนักเรียนที่มีความบกพร่องในเรื่องโภชนาการมีอยู่เป็นจำนวนมาก มาปัจจุบันเกือบ ๔๐ ปี หรือ ๓๐ กว่าปีนี้ ปรากฏว่าเท่าที่ได้ไปเยี่ยมดู ยังมีปัญหาบ้าง เพียงเล็กน้อย มีงานด้านสุขภาพด้านอื่น ๆ เช่น เรื่องสุขาภิบาลอาหาร สุขาภิบาลอื่น ๆ ความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว บริเวณโรงเรียน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแปลงผัก คอกสัตว์ ต้องดูแลให้ถูกสุขลักษณะ เป็นเรื่องที่ต้องดูแลกันต่อไป อย่างที่เราดูแลแล้ว เน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับอาหาร เช่น โรคพยาธิ ก็ยังมีอยู่บ้าง ต้องดูแลเกี่ยวกับเรื่องความสะอาด เรื่องล้างมือ หรือว่าเรื่องที่ทำให้รับประทานอาหารไม่ได้ คือ ฟันไม่ดี ทันตสุขภาพต้องเน้นเรื่องการแปรงฟัน เป็นต้น

ส่วนเรื่องการผลิตอาหารนั้น เริ่มต้นตั้งแต่การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ มีเรื่องการสหกรณ์ ของที่ผลิตได้นั้นต้องเข้าไปจำหน่ายในร้านสหกรณ์ ผู้ที่ผลิตหรือที่ดูแลร้านสหกรณ์ก็เป็นเด็กนักเรียน บางคนอาจจะคิดว่าเด็กนักเรียนเป็นเด็กเล็ก ๆ อายุไม่ถึง ๑๐ ขวบ จะไปทำงานสหกรณ์ได้อย่างไร เท่าที่ผ่านมา เด็กนักเรียนเหล่านี้สามารถที่จะทำงานด้านสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี และมีผลในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น รู้จักทำบัญชี รู้จักคิดเลข รู้จักเขียนหนังสือ เป็นการฝึกประชาธิปไตย คือได้มาหารือกันและออกความคิดเห็นกัน อย่างนี้เป็นต้น เรื่องสหกรณ์ ของนักเรียนนั้น ได้แพร่ขยายไปถึงครอบครัวของนักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ที่เหล่าครูบัญชี อาสาสมัครได้ไปแนะนำ ในเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้บัญชาการ ทชต. ได้เล่ามาถึงการอบรมครู ทชต. ก็มีประเด็นต่าง ๆ ที่มาจากการปฏิบัติที่ผ่านมา เวลาไปเยี่ยมชมการทำงาน จะมีหนังสืออยู่

เล่มหนึ่งสำหรับประกอบการไปดูงาน ที่บอกรายละเอียดของการปฏิบัติงาน จะสังเกตได้เป็น บางครั้งว่ามีเรื่องของการผลิตพืชสัตว์ อย่างนี้เป็นต้นที่ค่อนข้างจะน้อย บางครั้งไปถึงที่ก็เห็นว่าน้อยจริง ๆ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ได้แก่ มีน้ำมากเกินไป มีน้ำน้อยเกินไป มีเหตุการณ์ต่าง ๆ พื้นที่ไม่เพียงพอ เรื่องเหล่านี้สามารถแก้ไขได้เป็นบางครั้ง บางครั้งที่มีภาวะเกินการแก้ไขก็จะปรับปรุงให้ดีขึ้น แต่ก็ไม่ต้องกังวลเพราะเดี๋ยวนี้ทางโครงการมีทุนทรัพย์ ถ้าอาหารผลิตเองไม่พอก็ซื้อได้ แต่ในบางครั้งก็เป็นเรื่องแปลกที่พอไปถึงแล้วเห็นว่าโรงเรียนทำงานได้เป็นอย่างดี ไม่ใช่เฉพาะโรงเรียน ตชด. โรงเรียนในสังกัดอื่นที่ไปเยี่ยมด้วย เขาก็ทำได้ดี แต่จะมีปัญหาในเรื่องของการบันทึกข้อมูล เรื่องนี้ทางผู้บัญชาการได้กล่าวว่า ได้ตกลงทำความเข้าใจในเรื่องการทำข้อมูลเป็นอย่างดี อีกเรื่องหนึ่งคือ ในเรื่องของการฝึกชลประทานที่เรียก เพราะ ๆ ว่า *ยุวชลกร* เรามีหมอดิน ยุวเกษตรแล้ว ในเรื่องของการชลประทานหาน้ำสำหรับทำการต่าง ๆ นั้น ไม่ใช่จะทำให้นักเรียนไปเป็นผู้หา แต่มีหน่วยงานที่ช่วยเหลือ แต่ตามพระราชดำริสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีมานาน ๒๐ กว่าปีแล้ว ท่านตรัสถึงโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันว่ามีประโยชน์ นอกจากจะมีอาหารให้กินแล้ว นักเรียนยังรู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักวิชาการต่าง ๆ ในนั้นมีเรื่องของการชลประทานด้วย ซึ่งเรายังไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจัง ครึ่งนี้ได้เริ่มปฏิบัติ นักเรียนมีความรู้เรื่องน้ำแล้ว ต่อไปก็จะเป็นผู้ที่คิดว่าเรายังขาดแคลนหรืออย่างไร จะได้เล่าให้เจ้าหน้าที่หรือครูอาจารย์ต่อไปได้ เรื่องเกษตร เวลาที่โครงการต่าง ๆ ดีมาก คิดว่าเมื่อเราทำในห้องเรียนหรือในโรงเรียนแล้ว ความรู้ที่ได้จากโรงเรียน หรือพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เรามีอยู่ในโรงเรียนสามารถขยายพันธุ์ได้ ถ้าพอใช้ในโรงเรียนแล้ว ก็จะได้ขยายผลไปสู่เกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองของนักเรียนได้

ในการเรียนการสอน นอกจากเรื่องของการวิชาการ เมื่อ ๔๐ ปีนั้นเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ก่อนนี้นักเรียนของโรงเรียนที่เราไปตั้งความสำเร็จแค่ทำให้สามารถอ่านออกเขียนได้นั้นก็ถือว่าเป็นความสำเร็จใหญ่แล้ว ต่อมาก็ต้องให้สำเร็จประถมศึกษา และมีโอกาสเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา แต่ปัจจุบันนี้ เราส่งเสริมให้ได้เรียนในระดับอุดมศึกษา อาจจะเป็นปริญญาตรี โท เอก ในสาขาต่าง ๆ ที่เขาสนใจ และมีความสามารถที่จะเรียนได้ ก็ต้องให้โอกาสไปถึงที่สุด นำยินดีที่นักเรียนจบมาแล้วได้ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ ทำประโยชน์ให้แก่สังคมด้วย นอกจากจะเลี้ยงชีพของตนเองแล้ว ก็เป็นผู้ปฏิบัติการณ์ที่จะช่วยเหลือกันต่อไปได้ด้วย ขอแนะนำว่าให้นักเรียนพยายามติดต่อกัน พบปะกัน หรือเดี๋ยวนี้มีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เราจะติดต่อกันได้

นอกจากการเรียนที่เป็นวิชาการแล้ว ตั้งแต่ต้นเราส่งเสริมเรื่อง**การงานอาชีพ** ในสมัยนั้นคนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารค่อนข้างลำบาก ยิ่งพวกที่ไม่มีสัญชาติแล้วจะไม่สามารถเรียนต่อสูง และทำงานหรือหางานที่ดีได้ ตอนนั้นก็ได้แต่ทำเรื่องการฝึกหัดงานอาชีพต่าง ๆ ที่จะไป

หาเลี้ยงชีพโดยสุจริตได้ แต่ปัจจุบันนี้โอกาสของคน แม้เกี่ยวกับเรื่องไร้สัญชาติก็ดีขึ้น คนไม่มีสัญชาติมีโอกาสที่จะเล่าเรียนได้สูง ต่ำ ค่อย ๆ ปรับค่อย ๆ แก่กันไป วิชาที่เรียนนั้นนอกจากที่จะเอามาประกอบอาชีพแล้ว ยังเป็นความรู้เสริม ผักหัดมือและได้ความรู้ลึกที่จะเห็นว่าการงานอาชีพต่างๆ ที่ปฏิบัตินี้เป็นส่วนสำคัญของชีวิต เราต้องการให้สามารถหาเลี้ยงชีพได้ด้วยวิชาที่เรียนมา หรือการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้นอกจากนักเรียนแล้วก็ขยายไปสู่ชุมชนเช่นกัน จะเห็นว่าในที่ที่มีโรงเรียนในโครงการ จะมีประชาชนที่เป็นกลุ่มอาชีพ นอกจากจะขายเองแล้ว ยังเป็นผู้ส่งสินค้ารายใหญ่ของร้านกาแฟ ซึ่งเวลานี้แตกสาขาไปอีกหลายแห่ง สินค้าเหล่านี้ก็เป็นที่ยอมรับ ผู้ที่ทำจะเป็นนักเรียนหรือกลุ่มอาชีพ ก็จะมีรายได้ ส่วนที่จำหน่ายได้ก็นำเงินกำไรนั้นมาช่วยเหลือชุมชนหรือโรงเรียน หรือให้เป็นอาหารกลางวันเด็กมัธยม ซึ่งไม่ได้อยู่ในเงินที่ทางราชการจะให้ หรือเป็นภัตตาหารพระภิกษุ สามเณร อย่างนี้เป็นต้น ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีที่สืบทอดสืบต่อ ต่อเนื่องกันมา

ส่วนที่พยายามเน้นอยู่เสมอคือ **การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม** เวลาไปทางเฮลิคอปเตอร์ จะเห็นว่ามีเขตที่ควรจะเป็นป่าไม้ก็แหวก ๆ หาย ๆ ไป ส่วนที่แหวกนั้นก็จริงก็กระทบความเป็นอยู่ของประชาชนเหมือนกัน ไม่มีต้นไม้ที่ป้องกันดินไว้ก็เกิดการเสื่อมสภาพของดิน เป็นปัญหาต่อการเกษตรเช่นเดียวกัน เราก็ต้องดูทำเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือว่าเราจะรักษาสิ่งแวดล้อมเช่นปลูกป่า อย่างนี้เป็นต้น ปรากฏว่ามีนักเรียนเก่าที่เป็นตัวตั้งตัวตีใหญ่ในการทำงานพวกนี้ ส่วนเรื่อง**อนุรักษ์วัฒนธรรม** ที่บอกแล้วว่าวัฒนธรรมเป็นเรื่องของรากเหง้าของเรา บางทีก็เป็นส่วนที่จะสร้างความภูมิใจ นำรายได้ ทั้งเรื่องศิลปะ ดนตรี การฟ้อนรำ การทำสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เราเป็นลูกหลานสืบทอดมา งานฝีมือหรือแม้แต่วรรณกรรม วรรณคดี ภาษาด้วย เราก็ควรจะอนุรักษ์เอาไว้

ในโอกาสนี้ขอให้ทุก ๆ ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในชีวิตประจำวัน ให้มีความสุขความสบาย และมีกำลังใจที่จะร่วมกัน มาช่วยกันต่อไป

